

Spelen met geheimen

Praktische didactiek voor spannend improvisatietheater

Jeroen Tessers

Spelen met geheimen

Praktische didactiek voor spannend improvisatietheater

© 2021, Jeroen Tessers

Eerste druk november 2021

Omslag en illustraties: Maud van Deursen

Binnenwerk: Fons Toonen

Druk: Boekenplan

ISBN 978-90-8666-539-6 / NUR 677

Trefwoorden: improvisatietheater, didactiek, acteren, geheimen

www.troebe.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur, behoudens de uitzonderingen gesteld onder 'Toestemming gebruik verhalen' (p. 8). Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de auteur te wenden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	vii
Voorwoord Yorick Zwart en Koen Wouterse	x
Voorwoord Jeroen Tessers	xi
Inleiding	1
Toestemming gebruik verhalen	8
A. Praktische didactiek	11
1. Aan de slag met de verhalen in dit boek	12
2. De beste begeleider zijn die jij kan zijn	21
3. Online lessen: Algemene tips	33
4. Voorbeeldles een: Online spelen is net echt!	44
5. Voorbeeldles twee: Geheime tactisch onthullen	53
6. Live lessen: Algemene tips	61
7. Voorbeeldles drie: Je doel voor ogen houden	73
8. Voorbeeldles vier: Spelen met filters	82
B. Verhalen voor online lessen	95
Café Van Geneugten (2)	96
In tijden van oorlog (2)	99
De mooiste dag (3)	102
2068 (3, 4)	106
X/X (3, 4)	112
Singintense! (3, 4, 5)	120
Moos wordt 80 (3, 4, 5)	127
Het Gietertje (4)	133

C. Verhalen voor live lessen	139
#IamtakingIT (2)	140
Verzamelwoede (2, 3)	143
Tienminutengesprek (3)	146
Ontgoocheling (3)	150
Het Water (3, 4)	154
WoonGenot (3, 4)	160
En de winnaar is... (3, 4, 5)	166
Reisbureau Wholiday (4)	174
Outside Vibes (4)	180
Reünie in Leiden (5)	188
De Nieuwe Diva (5)	195
Kijkavond (6)	206
D. Zelf verhalen schrijven	213
Van eerste idee tot speelbaar verhaal	214
Over de auteur	226
Literatuur	227
Trefwoordenregister	228
Namenregister	230
Zakenregister	232

Voor iedereen die improvisatietheater een warm hart toedraagt

Voorwoord Yorick Zwart en Koen Wouterse

Ooit werden we als beginnende acteurs voor het eerst geconfronteerd met improvisatietheater. Het beeld wat je er dan over hebt is zeer beperkt. Het beweegt zich ergens tussen: 'ja leuk' en 'kan ik niet', maar veel meer dan 3 woorden zal de omschrijving niet behelst hebben, laat staan diepgaander zijn geweest.

Toch is het de oudste vorm van theater en komt die het dichtst bij de ware betekenis van 'spelen': iets doen wat er in je opkomt en daar met anderen plezier aan beleven. Dat zo iets simpels kan leiden tot allerlei verschillende theorieën en opvattingen en vormen en regels en overtuigingen is heel logisch. Van nature zijn we als mensen geneigd onze omgeving te problematiseren. Dit doen we soms om geheel onbegrijpelijk redenen, maar soms ook om onszelf uit te dagen.

Met Nachtgasten hebben we een concept dat zo oud is als de wereld een beetje geproblematiseerd en hebben we daar vervolgens in een tijdsbestek van 7 jaren meer dan 140 verhalen voor geschreven, 500 voorstellingen mee gespeeld en meer dan 800 acteurs op de vloer ontmoet. Je moet jezelf een beetje uitdagen.

Van 'ja leuk' naar al deze inspanningen, al die verschillende verhalen, anekdotes, belevenissen, een bundel, is er nu dit studieboek van Jeroen Tessers. Een boek dat handvatten biedt voor het spelen en maken van verhalen voor improvisatievoorstellingen. Om dat wat voor velen zo ingewikkeld lijkt, weer simpel te maken. Terug naar de kern, spelen, daar gaat het om. En na het lezen van dit boek, krijg je daar enorm veel zin in!

Yorick Zwart en Koen Wouterse

Theatergroep Nachtgasten

Voorwoord Jeroen Tessers

Vanuit de wens om een voor mij nieuwe improvisatievorm uit te pluizen, begon ik in 2019 met het uitproberen van het format 'Nachtgasten' in mijn improvisatielessen. Voor dat format begon ik ook verhalen te schrijven, die ik kon laten spelen door de spelers met wie ik werkte.

Met dat schrijven en lesgeven ging ik—na aanvankelijke koudwatervrees—ook door toen mijn improlessen zich vanwege corona verplaatsten naar een online setting. Ook dat gaf me plezier en bovendien waren de reacties van spelers positief!

Ergens eind 2020 dacht ik: *hoe leuk zou het zijn om die verhalen samen te voegen in een bundeltje? Handig voor docenten misschien? Wat tips erbij in de vorm van een blog en... klaar!*

Dus begon ik met schrijven. Al snel bleek echter dat de onderwerpen die ik leuk vond om uit te werken te veelomvattend waren voor een enkele blog. Toen goede vriend Fons Toonen vervolgens aangaf het wel een gaaf idee te vinden om 'mijn collectie casussen' vorm te geven en te 'zetten', waagde ik de sprong in het diepe om echt een boek te gaan schrijven.

Het resultaat van die voor mij zeer leerzame sprong heb je nu in handen. Aangezien dit boek nooit tot stand zou zijn gekomen zonder de hulp en steun van een aantal fantastische mensen, wil ik hier daarom graag mijn dank aan hen uitspreken.

Fons, mijn grote dank gaat allereerst uit naar jou. Voor het napluizen van mijn teksten, voor je humorvolle edoch scherpe feedback en natuurlijk voor het vormgeven van het uiteindelijke boek. Ik kijk met veel plezier terug op de middagen waarop ik aan het bureau naast het jouwe in stilte kon schrijven, terwijl op de computerschermen naast me het boek langzaam gestalte kreeg onder jouw toezicht. Dat doe je trouwens goed, zo'n boek vormgeven; daar zou je iets mee moeten doen. Kerel, voor je inzet, voor je vriendschap, voor alles—heel erg bedankt!

Maud, ik wil jou ontzettend bedanken voor jouw gave design van de cover en van de illustraties in het boek. Het is een feestje om te mogen meemaken hoe jij van mijn eerste associaties en gekriebel op een papiertje iets hebt weten te maken wat de ideeën achter dit boek echt weet te vangen. Merci voor jouw vakvrouwship en voor de soepele samenwerking!

Tim, bedankt dat je vanuit jouw ervaring in het vak van schrijver en improvisatiedocent het boek als eerste hebt willen voorzien van feedback. Het heeft me geholpen de puntjes op de 'i' te zetten en erin te durven geloven dat dit boek improdocenten iets kan bieden en hen kan ontzorgen.

Theo, 'pa van Fons', bedankt dat je in de laatste week vóór de eerste proefdruk je wakker om 6.00 uur wilde zetten om het boek nog eens te fileren op taalfoutjes en kromme zinnen. Het boek is zienderogen opgeknapt van jouw suggesties!

Yorick en Koen, bedankt voor jullie hartelijkheid en voor jullie bereidheid om dit boek over 'jullie format' te lezen en van een voorwoord te voorzien. Bedankt voor het creëren van 'Nachtgasten', voor het cadeau dat jullie—samen met Niels en vele andere acteurs—hiermee aan het Nederlandse theater hebben gegeven!

René Bouman en Liliane Schoonbrood van Uitgeverij Boekenplan wil ik graag bedanken voor het prettige contact en het bieden van de mogelijkheid om het boek op zo'n korte termijn werkelijkheid te laten worden.

Een groot applaus vraag ik voor alle improvisatieacteurs van Alles is Drama, Antwerpen Meermalig Goed, Cavia's in de sla, De Buren van Marlies, Dulcinea, Ja!Theater, Liever Veul Bloemen, Limpro, PhD Improv Maastricht, Spons 'n Roses, TSGP en voor alle andere spelers die ik in mijn improlessen heb mogen begeleiden in het spelen met geheimen. Dankzij jullie was het mogelijk de schrijfsels voor het boek te toetsen aan de praktijk en dankzij jullie kwamen de verhalen in dit boek echt tot leven!

Dank aan mijn ouders en hun partners, mijn peetoom en tante, oma, schoonouders, zussen, broers en vrienden: voor onze band, jullie interesse en niet te vergeten voor de hulp bij de verbouwing, waardoor ik af en toe aan het klusgeweld in huis kon ontsnappen om dit boek te kunnen schrijven.

Lianne, dankjewel voor je liefde, je betrokkenheid en je vertrouwen in mij—en voor je geduld tijdens de avonden en weekenddagen die ik achter mijn laptop heb doorgebracht om *Spelen met geheimen* in de wereld te kunnen zetten.

Aan de lezer, dank voor je aandacht en je moeite om dit boek open te slaan: heel veel leesplezier gewenst!

Inleiding

Spelen met geheimen in het kort

Spelen met geheimen is het spelen van kortere of langere scènes op basis van een vooraf geschreven verhaal, waarin de personages een aantal geheimen met zich meedragen. Er is geen script met tekst die de acteurs van tevoren moeten leren; in plaats daarvan worden alle dialogen en handelingen op het toneel volledig geïmproviseerd.

Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat de spelers evenveel of even weinig weten als hun personage.

Hoe werkt dat? De spelers (en het publiek) krijgen eerst te horen welke informatie in het verhaal algemeen bekend is. Zo krijgen ze te horen wie de personages zijn en hoe die zich tot elkaar verhouden. Vervolgens krijgt elke speler ook nog geheime informatie mee, die alleen voor die speler (en het publiek) bekend is.

Doordat een speler de geheimen van de anderen niet kent, is het niet mogelijk om te gaan plannen en 'bedenken' hoe die kan spelen met de geheimen van een ander. De onwetendheid is echt en daarmee de reacties op het bekend worden van een geheim hopelijk ook!

Dit gegeven op zich maakt deze opzet al bijzonder geschikt om spelers te trainen in geloofwaardig spelen. Dit wordt nog eens versterkt door een tweede element: wanneer een personage niet in de scène is, krijgt de desbetreffende speler ook niet mee wat zich daar afspeelt.

In de context van het theater betekent dit dat een acteur niet in de coulissen staat te kijken naar de scène tussen diens medespelers, maar echt even naar buiten of naar de kleedkamer gaat wanneer die zelf niet aan het spelen is.

Kortom: een ongelooflijk spannende en levensechte manier van spelen! Waar komt dit format nu vandaan?

Nachtgasten

Ere wie ere toekomt: de inspiratie voor dit boek komt voort uit het theaterconcept 'Nachtgasten' van Niels Croiset, Koen Wouterse en Yorick Zwart.

Zij touren met een indrukwekkende poule gastacteurs langs de Nederlandse theaters en trakteren het publiek en elkaar op deze intense vorm van improvisatietoneel.

Croiset, Wouterse en Zwart schreven over hun project het boek *Nachtgasten. De methode* (2014) waarin zij op heldere wijze uiteenzetten hoe en waarom hun concept werkt. In dit boek geven zij hun 'regels' voor het spelen van een spannende Nachtgasten-voorstelling én delen ze meteen een aantal prachtige, door hen geschreven verhalen. Bovendien bevat het boek uitleg over de concrete uitwerking van het format: denk aan voorbereiding voor de show, het gebruik van licht en geluid en slimme manieren om de acteurs tijdens een voorstelling te helpen nog beter te spelen. Een aanrader dus!

Al deze bovenstaande tips om het format precies op de Nachtgasten-manier te spelen vind je **niet** terug in het boek dat je nu in handen hebt; ik verwijs je daarvoor graag naar Croiset, Wouterse & Zwart (2014). Waarom dan het boek *Spelen met geheimen*?

Navolging in het amateurtheater

Door de landelijke bekendheid van 'Nachtgasten' is het spelen met geheimen ook populair geworden bij improvisatie- en andere amateurtheatergezelschappen. Veel groepen hebben zich met enthousiasme gewaagd aan 'Nachtgasten'. Dit vaak met wisselend succes, want de Nachtgasten-manier van spelen is hoe dan ook uitdagend te noemen!

Zeer ervaren spelers genieten van de onderdompeling in de personages en de spanning van een nieuwe ervaring. Zij zullen echter snel ontdekken dat bepaalde technieken die ze in andere improvisatievormen kunnen toepassen, binnen 'Nachtgasten' niet werken.

Voor beginnende spelers kan het format in zijn volle glorie soms te uitdagend blijken, simpelweg vanwege het gebrek aan ervaring om uit het niets een verhaal van 1,5 uur te spelen. Ook van meer ervaren spelers die alleen bekend zijn met kortere vormen van improvisatietheater zoals theatersport, vraagt 'Nachtgasten' een flinke omschakeling. Aan de andere kant is het spelen met geheimen juist voor beginnende spelers een goede manier om een solide basis te krijgen in geloofwaardig improvisatieacteren. Daarvoor is het dan wel nodig dat het format meer op het niveau van die spelers wordt toegesneden.

Gelukkig hebben we in Nederland een heleboel gepassioneerde dramadocenten, improtrainers en andere begeleiders die spelersgroepen kunnen bijstaan en het voortouw kunnen nemen om spelers te helpen de benodigde vaardigheden onder de knie te krijgen. Uit sommige groepen stapt

zelfs een ervaren speler naar voren die de kar wil trekken en de groep wil voorgaan op deze leerzame weg.

Dit boek is speciaal bedoeld voor jou, docent, trainer, begeleider of ervaren speler. In dit boek wil ik mijn ervaringen met je delen en je houvast geven om het spelen met geheimen behapbaar te maken voor je spelers. Tegelijkertijd wil ik je ontzorgen en je tijd besparen door je lesmateriaal aan te reiken waarmee je (al dan niet met je eigen aanpassingen) meteen aan de slag kunt. In dat lesmateriaal vind je bruikbare oefeningen, maar ook kant-en-klare verhalen met geheimen. De oorspronkelijke verhalen van Nachtgasten zijn bedoeld voor vier of vijf spelers en zijn geschikt voor een avondvullende voorstelling.¹ Je vindt in dit boek dan ook een heel aantal verhalen voor vier of meer spelers; die zijn geschikt voor scènes van 30 tot misschien wel 90 minuten. Om daarnaast het spelen met geheimen geleidelijk op te kunnen bouwen, vind je in dit boek ook verhalen voor twee of drie spelers. Deze verhalen zijn simpeler en zijn goed te spelen in 10 tot 30 minuten.

Laten we aan de hand van een overzicht van de komende hoofdstukken eens kijken hoe je dit boek kan gebruiken. Voor de leesbaarheid wordt vanaf dit punt voor docent, trainer, begeleider of ervaren speler het woord begeleider gebruikt. Hoe je jezelf ook wil noemen, ik ga ervan uit dat jij de leidende rol in lessen of repetities hebt en dat jij degene bent die de sessie voor je groep voorbereidt.

Leeswijzer

Het boek bestaat grofweg uit twee stukken: deel A gaat over didactiek, deel B, C en D gaan over de verhalen.

Deel A (hoofdstukken 1 t/m 8) gaat over jou en hoe jij in je rol als begeleider je spelers met verve kan meenemen in het spelen met geheimen.

In hoofdstuk 1 ontdek je hoe je de verhalen in dit boek kan gebruiken en lees je over de verschillende soorten geheimen die je daarin gaat tegenkomen. Ook lees je over de keuzes die ik heb gemaakt ten aanzien van het schrijven van die verhalen.

In hoofdstuk 2 duiken we in de didactiek door eerst in te zoomen op zes algemene principes die jou kunnen helpen om de beste begeleider te zijn die jij kan zijn. Daarbij sta jij als authentieke persoon centraal—jij bent immers het instrument waarmee je je spelers beter kan laten spelen.

In de hoofdstukken 3 t/m 8 bekijken we hoe je lessen over spelen met geheimen op praktische wijze kan faciliteren, waarbij er aandacht is voor

¹ Zie Wouterse, Croiset & Zwart (2014).

zowel online als live lessen. Online theaterlessen zijn sinds 2020 immers een reëel en soms noodzakelijk alternatief gebleken voor live lessen. Bovendien is er over online didactiek nog een stuk minder geschreven dan over didactiek voor de live setting!

In hoofdstuk 3 komt eerst het geven van online lessen aan bod, omdat daar de meeste technische toeters en bellen bij komen kijken. In dit hoofdstuk worden algemene didactische principes meteen vertaald naar de online praktijk. Ik raad je echter aan dit hoofdstuk ook te lezen als je alleen live lessen gaat geven, met name vanwege de uitgebreide aandacht voor het onderwerp sidecoaching.

Vervolgens deel ik in hoofdstuk 4 en 5 twee online voorbeeldlessen met je die je zo in de praktijk kan geven of die je als inspiratie kan gebruiken om zelf een les in elkaar te draaien.

Als aanvulling op de al eerder in hoofdstuk 3 genoemde handvatten vind je in hoofdstuk 6 een aantal specifiek op live lessen gerichte *best practices*. Na dit hoofdstuk met didactische tips volgen er weer twee voorbeeldlessen in hoofdstuk 7 en 8.

Daarmee sluiten we deel A over didactiek af.

Je bent dan intussen al een eind op weg in het boek als het spelen met geheimen echt kan beginnen. Dat doe je met de twintig speelklare verhalen uit deel B en C. Deel B bevat acht verhalen die speciaal zijn geschreven voor een online setting, deel C bevat twaalf verhalen die zich in een live setting afspelen.²

BELANGRIJK: laat de verhalen uit deel B en C nog niet aan je spelers lezen voordat het moment van spelen daar is! *You don't want to spoil the fun...*

Met deze twintig verhalen kun je al een flink aantal sessies vullen. Voor als je de smaak écht goed te pakken krijgt en je jouw eigen creativiteit nog meer wil aanspreken, geeft deel D als laatste nog enkele tips voor het schrijven van jouw eigen verhalen vol geheimen.

Helemaal achterin het boek vind je na het trefwoordenregister ook nog twee hulpmiddelen om uit de twintig verhalen van deel B en C precies dat verhaal uit te kiezen dat jou het meeste aanspreekt. Als je er met de inhoudsopgave aan het begin van het boek niet uitkomt en je hebt geen zin om de verhalen één voor één door te lezen, kun je jezelf ook verrassen door gebruik te maken van het namen- en zakenregister achterin dit boek. In het namenregister vind je alle in dit boek voorkomende personages inclusief

² Die scheiding is overigens niet zo hard als die lijkt. Zie hierover ook 'Van live naar online en andersom' (p. 19).

korte omschrijving, in het zakenregister vind je de belangrijkste thema's en andere trefwoorden uit de verhalen netjes op een rijtje.

Lees er eens doorheen, kijk waar je oog op valt en verras jezelf met het verhaal van jouw keuze!

Genderneutraal taalgebruik

Nu je een idee hebt van de grote lijnen van de komende hoofdstukken, wil ik je graag nog attenderen op het taalgebruik in dit boek. In een inleiding als deze lees je vaak over de keuze van de auteur om vanwege de leesbaarheid alle personen met 'hij' aan te duiden, met daarbij de toevoeging dat overal waar 'hij' staat ook 'zij' mag worden gelezen.

Ik ben zelf echter fan van de gedachte dat deze manier van schrijven niet meer past in de huidige tijd. Ik zou zelf graag op zo'n manier schrijven, dat niet alleen mannen én vrouwen zich in gelijke mate aangesproken voelen, maar dat ook mensen die zich identificeren als gender non-binair en aanverwante termen (en die zich dus niet herkennen in het stempel 'vrouw' of 'man') zich welkom voelen bij het lezen van dit boek.

Dit is de eerste van twee redenen waarom ik de keuze heb gemaakt om in dit boek zo veel mogelijk genderneutraal taalgebruik toe te passen. Dat betekent dat je op veel plekken in de tekst de genderneutrale versies van 'hij/hem/zijn' en 'zij/haar/haar' zal tegenkomen.

In lijn met de richtlijnen van het Transgender Netwerk Nederland (TNN) worden daarvoor als persoonlijke voornaamwoorden 'die' en 'hen' gebruikt. Als bezittelijke voornaamwoorden worden afwisselend 'diens' en 'hun' gebruikt.³

Je krijgt dan zinnen als:

- Jente wil bij een theatergezelschap gaan auditeren. *Die* heeft dus zeker ambitie!
- Jente kon wel wat acteerlessen gebruiken, dus heeft Lin *hen* daarmee geholpen.
- Lin heeft intussen al meerdere lessen aan *hen* gegeven.
- Jente heeft *hun* acteervaardigheden daarna laten zien aan het theatergezelschap.
- Jente kon *diens* ouders daarna het goede nieuws brengen: met glans door de auditie gekomen!

³ Het door TNN tevens voorgestelde gebruik van 'hen' als onderwerp (bijv. 'hen loopt') wordt in dit boek niet gebruikt.

Als je nog niet bekend bent met genderneutraal taalgebruik, kan het even wennen zijn om ‘hen’ en ‘hun’ als enkelvoud te lezen. Dat is logisch, want deze woorden hebben ook al een andere, meer ingeburgerde betekenis in het Nederlands. Het kost even moeite om genderneutraal te lezen, maar ik beloof je dat het al doende steeds makkelijker zal worden.

Een tweede reden voor het toevoegen van genderneutraal taalgebruik is dat het niet alleen principiële waarde heeft, maar ook nog eens bijzonder praktisch is in de context van het spelen met geheimen. Bijna alle lessen en verhalen in dit boek zijn namelijk zo geschreven dat het voor de personages die erin voorkomen niet uitmaakt welk gender ze hebben. Het maakt dus niet uit of je deze personages door een non-binaire, mannelijke of vrouwelijke speler laat spelen. De genderneutrale aanpak levert dus heel veel flexibiliteit op in je lespraktijk!

Ten overvloede: de keuze voor hoofdzakelijk genderneutraal taalgebruik betekent niet dat de vrouw en de man verbannen zijn uit dit boek. In gevallen wanneer ik specifiek spreek over een man of vrouw, wordt wél ‘hij/hem/zijn’ respectievelijk ‘zij/haar/haar’ gebruikt. ‘Oma’s’, ‘moeders’, ‘vaders’, etc. komen langs naast bijvoorbeeld de meer neutraal aangeduide ‘ouders’ en ‘kinderen’.

Eén woord wil ik nog specifiek uitlichten: ‘sibling(s)’. Dit is het Engelse, genderneutrale woord dat zowel broer, zus en een non-binaire variant daarvan omvat. Aangezien er in het Nederlands nog geen goed woord is voor de non-binaire variant, kom je in dit boek zeer sporadisch het woord ‘sibling(s)’ tegen, naast ‘broer(s)’ en ‘zus(sen)’.⁴

In hoofdstuk 1 besteed ik onder het kopje **Genderneutrale personages** (p. 17) nog wat extra aandacht aan dit thema in de context van de verhalen.

Tot slot

Deze inleiding begon met het geven van credits aan Nachtgasten en het voelt niet meer dan juist om hier nog eens stil te staan in hoeverre dit boek in de geest van ‘Nachtgasten’ is geschreven en in hoeverre het los ervan staat.

Goed om te weten: ik ben op geen enkele manier gelieerd aan Nachtgasten, volgde bij hen nooit training in hun methode, speelde zelf in geen enkele van hun voorstellingen. Dit boek is per definitie onvolledig en wellicht niet precies trouw aan hoe de Nachtgasten naar de dingen kijken, al doe

⁴ De Duitse taal kent een vergelijkbare term met het charmante woord ‘Geschwister’. Zie de.wiktionary.org/wiki/Geschwister

ik mijn uiterste best om het format recht te doen en geen waarheden te verkondigen over een format dat niet door mijzelf is verzonnen.

Wat je in dit boek vooral gaat lezen is de som van mijn tien jaar ervaring als improvisatiedocent in het amateurtheater en van mijn ervaringen met het behapbaar maken van het Nachtgasten-format voor amateurspelers.

Ik hoop met dit boek je didactische kennis op te frissen of aan te vullen en je voldoende spel materiaal aan te kunnen reiken om met je groep vanaf nul toe te werken naar het spelen van langere improvisaties. Ik wens je veel plezier bij het spelen met geheimen!

Toestemming gebruik verhalen

Als je jouw spelers de verhalen uit dit boek wil laten spelen, moet je natuurlijk ook de mogelijkheid hebben om hen deze op papier of digitaal aan te reiken. Voel je in ieder geval vrij om papieren kopieën te maken van de verhalen uit deel B en C en deze uit te reiken aan je spelers tijdens besloten sessies. Van de verhalen uit deel B mag je je spelers in jouw besloten groep ook een digitale kopie (zoals een scan of foto) doorsturen t.b.v. het faciliteren van online lessen.

Ik wil je nadrukkelijk vragen om geen digitale kopieën van de verhalen aan Jan en alleman door te sturen. Denk dan bijvoorbeeld aan collega-docenten die dit boek nog niet hebben gekocht of spelers met wie je niet zelf aan de slag gaat. Op die manier hoop ik dat het makkelijk blijft voor jou om de verhalen in je lespraktijk te kunnen gebruiken, zonder dat deze een week na publicatie van dit boek overal op internet te vinden zijn.

Ik besef goed dat het onbegonnen werk is om dit te controleren en doe in dezen simpelweg een beroep op je eerlijkheid.

Wil je (één of meer) verhalen uit dit boek voor publiek opvoeren? Leuk! En: neem altijd eerst contact op via info@troeba.nl. Na schriftelijke toestemming kun je de verhalen onder vermelding van de auteur door je spelers voor publiek laten opvoeren.

Ten overvloede: met uitzondering van het bovenstaande mag verder niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd zonder toestemming van de auteur.